

Bringing the Convention closer to home
La Convention à votre porte

Terorizam¹

1. Ključni pojmovi o terorizmu i ECHR-u	1
2. Sprječavanje terorizma	2
3. Intervencije koje imaju za cilj spriječiti terorističke napade	3
4. Uhićenje osumnjičenika za terorizam i njihov pritvor prije suđenja.....	4
5. Kazneni postupci protiv osumnjičenika za terorizam	5
6. Postupanje s osumnjičenim ili osuđenim teroristima dok su u pritvoru	6
7. Protjerivanje ili izručenje osumnjičenih ili osuđenih terorista	6
8. „Izvanredna presuda“ osumnjičenicima za terorizam	7
9. Konačne primjedbe o terorizmu i ECHR-u	7

1. Ključni pojmovi o terorizmu i ECHR-u

Terorizam je pošast koja je obuhvatila mnogo zemalja. Zbog njega je živote izgubilo mnogo nevinih ljudi i u suprotnosti je s temeljnim demokratskim vrijednostima i ljudskim pravima, počevši od prava na život koje sve države koje obvezuje Konvencija imaju dužnost štiti². Vlade, policija, tajna policija i sudovi na čelu su borbe protiv terorizma, no kako oni mogu to činiti i osigurati, a da pritom poštuju svoje vlastite obveze u vezi s ljudskim pravima? Bi li bilo ispravno mučiti osumnjičenike kako bi se izvukle informacije? Što je s praćenjem telefonskih poziva i e-pošte? Smije li neka vlada poništiti izbore, zabraniti novine ili u tajnosti voditi sudske postupke?

Na takva je pitanja Europski sud za ljudska prava morao odgovoriti u svom radu o održanju *Europske konvencije o ljudskim pravima* u zemljama potpisnicama. Doista, prva presuda Suda³, 1960. godine, ticala se muškarca koji je pritvoren prema posebnim antiterorističkim ovlastima u Irskoj. Kao što ćete vidjeti, presude Suda pokazuju da države moraju pomiriti svoje radnje u borbi protiv terorizma sa svojom obavezom poštivanja ljudskih prava.

Dopustite da naglasim kako Konvencija državama daje malo slobode u rješavanju onoga što se smatra izvanrednim stanjima. To je sadržano u članku 15., koji državama omogućuje da odstupe od određenih obveza. To se može učiniti „u vrijeme rata ili drugih javnih opasnosti koje prijete životu

¹ @ Vijeća Europe/Europski sud za ljudska prava, 2016

Sadržaj ovog teksta ne vezuje Sud

² Članak 1. [Smjernice Odbora ministara Vijeća Europe o ljudskim pravima i borbi protiv terorizma](#) koje je Odbor ministara usvojio 11. srpnja 2002.

³ *Bez zakona (Lawless) protiv Irske*, 332/57, 14. studenoga 1960.

nacije“. Sve mjere mogu se primjenjivati samo u opsegu koji situacija strogo zahtijeva te moraju biti dosljedne ostalim obvezama države prema međunarodnom pravu.

Međutim, da odgovorimo na jedno ranije postavljeno pitanje, postoje određena prava koja nije moguće oboriti, uključujući pravo nepodvrgavanja mučenju i ostalim oblicima zlostavljanja, kao što je zajamčeno člankom 3. To je jedno od prava koje Konvencija smatra apsolutnim i ni u kojim okolnostima nikakvo odstupanje nije moguće ⁴.

Čak i prije pozivanja na članak 15., države mogu ograničiti većinu prava Konvencije, onih koja se ne smatraju apsolutnima, na temelju određenih razloga. To uključuje izvanredne situacije, kao na primjer, neposrednu prijetnju terorističkog napada, no nije ograničeno na takve situacije. Države imaju pravo na ono što Sud naziva širokom slobodom procjene, drugim riječima, široku diskreciju, kako bi ujednačile prava pojedinaca u odnosu na interese nacionalne sigurnosti⁵.

Kao što će ova prezentacija pokazati, borba protiv terorizma državama ne daje nepobitno pravo da naruše prava onih koji su pod njihovom jurisdikcijom. Vlade će uvijek morati pokazati da su mjere koje su poduzele kako bi se suprotstavile terorizmu bile opravdane na temelju jednog ili više razloga navedenih u tekstu Konvencije ili prema tumačenju Suda u svojim presudama.

Pogledajmo sada nekoliko ključnih predmeta koji uključuju pitanja vezana uz terorizam.

2. Sprječavanje terorizma

Kako bi spriječile terorizam, države moraju poduzeti mjere koje su, na primjer, u sukobu s pravom poštivanja privatnog života, slobodom izražavanja ili udruživanja ili s pravom na slobodne izbore.

Članak 8. Konvencije kaže da svi imaju pravo na poštovanje svog privatnog života. Međutim, borba protiv terorizma dopušta uporabu posebnih mjera nadzora kako bi se prikupile informacije koje mogu pomoći u sprječavanju terorističkih napada ili pomoći pri uhićenju i gonjenju osumnjičenih terorista.

Već ranih 1970-ih, Sud je prihvatio da je zakonodavstvo koje daje pravo tajnog nadzora pošte i telekomunikacija, u iznimnim okolnostima, u demokratskim društvima nužno u interesu nacionalne sigurnosti i/ili sprječavanja nereda ili kriminala⁶. Kasnije je Sud utvrdio da nadzor sumnjivih terorista uporabom globalnog sustava pozicioniranja (GPS) ne krši njihovo pravo na privatnost kao što je zajamčeno člankom 8⁷. U tom je predmetu Sud bio zadovoljan time što su uspostavljene adekvatne mjere zaštite kako bi se spriječila proizvoljna uporaba takvih metoda.

S druge strane, utvrđeno je da ovlasti dane policiji prema posebnim antiterorističkim zakonima u zaustavljanju i pretraživanju ljudi bez ikakvih opravdanih razloga da ih se osumnjiči za kakav prekršaj krše pravo podnositelja prijave na poštovanje njihova privatnog života⁸. U tom slučaju, diskrecija dana policiji bila je preširoka i nije popraćena adekvatnih pravnim mjerama zaštite protiv zlouporabe.

⁴ *Öcalan protiv Turske* [GC], [46221/99](#), čl. 179., ECHR 2005-IV i *A. i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], [3455/05](#), čl. 126., ECHR 2009.

⁵ *Leander protiv Švedske*, [9248/81](#), čl. 59., 26. ožujka 1987.

⁶ *Klass and Others protiv Njemačke*, [5029/71](#), 6. rujna 1978., Serija A, br. 28, čl. 48.

⁷ *Uzun protiv Njemačke*, [35623/05](#), čl. 80., ECHR 2010. (izvadci)

⁸ *Gillan i Quinton protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [4158/05](#), čl. 87, ECHR 2010. (izvadci)

Pogledajmo sada slobodu izražavanja koju štiti članak 10., u kontekstu sprječavanja terorizma. Sud je utvrdio da osuda novinara za objavu izjava koje su dali osumnjičeni članovi naoružane terorističke skupine, za koje se smatralo da potiču na nasilje, ne krši prava novinara prema tom članku⁹. Isto tako, utvrđeno je da umjerena kazna za sudioništvo u odobravanju terorizma, koja je nametnuta autoru karikature i provokativnog natpisa o napadu na Svjetski trgovački centar 2001. godine, ne krši prava autora prema članku 10. U tom predmetu, Sud je prihvatio da je, s obzirom na vrijeme objave, samo dva dana nakon napada autor morao biti svjestan o utjecaju koji će objava vjerojatno imati¹⁰.

U drugom predmetu utvrđeno je da suspenzija objave novina prema posebnom antiterorističkom zakonu, čak i u relativno kratkom vremenskom razdoblju, krši članak 10¹¹. Uporabom neke vrste cenzure domaći su sudovi, prema stajalištu Suda, nametnuli neopravdana ograničenja na ključnu ulogu „psa čuvara“ koju novinarstvo ima.

Nije utvrđeno nikakvo kršenje članka 10. u predmetu koji je prijavljen od strane većinskog dioničara tjednih novina, koji je osuđen za širenje separatističke propagande. Tjednik u njegovu vlasništvu objavio je vrlo optužujuća pisma čitatelja kojima se vlasti proziva za brutalno tlačenje u jugoistočnoj Turskoj. U cjelokupnom kontekstu terorizma u kojem su tekstovi objavljeni, i s obzirom na činjenicu da su mogli probuditi nasilje i mržnju, Sud je prihvatio da su domaće vlasti navele dostatne i relevantne razloge za uplitanje u slobodu izražavanja podnositelja prijave¹².

Što onda s prevencijom terorizma i slobodom udruživanja koje su zaštićene člankom 11. i koje uključuju pravo političkih stranaka i ostalih organizacija? Dakle, utvrđeno je da jedna vlada nije prekršila tu odredbu kada je raspustila političke stranke čiji su izravni politički ciljevi bili u suprotnosti s demokratskim načelima Ustava te zemlje¹³. U tom predmetu, domaći sudovi već su utvrdili da su dotične političke stranke bile ključne za jednu terorističku organizaciju te da djela i riječi njihovih članova nisu isključivali uporabu sile u postizanju svojih ciljeva.

U jednom drugom predmetu Sud nije utvrdio nikakvo kršenje prava na slobodne izbore tamo gdje su izborne skupine koje su se bavile nezakonitim stranačkim aktivnostima i koje su raspuštene zbog veza s jednom terorističkom organizacijom isključene iz sudjelovanja u izborima¹⁴. Raspuštanje skupina bilo je razmjerno cilju zaštite demokracije i, s obzirom na nedostatak proizvoljnosti sa strane vlasti, nije kršilo slobodno izražavanje javnog mišljenja.

3. Intervencije koje imaju za cilj spriječiti terorističke napade

Kako bi se zaustavili teroristički napadi, države katkad moraju koristiti ubojitu silu.

Međutim, kao što je ranije navedeno, države imaju obvezu zaštititi svačije pravo na život, kao što je zajamčeno člankom 2., a to uključuje i živote onih na koje se sumnja za terorizam. Uporaba ubojite sile u samoobrani mora biti „apsolutno nužna“ ako je se želi opravdati prema tom članku. Na primjer, 1988. godine britanski vojni dužnosnici ubili su tri člana Irske republikanske armije

⁹ *Falakaoglu i Saygili protiv Turske*, [22147/02](#) i 24972/03, čl. 29.-37., 23. siječnja 2007.

¹⁰ *Leroy protiv France*, [36109/03](#), čl. 36.-48., 2. listopada 2008.

¹¹ *Ürper i ostali protiv Turske*, [14526/07](#) i ostali, čl. 44.-45., 20. listopada 2009.

¹² *Sürek protiv Turske* (br. 1) [GC], [26682/95](#), čl. 59.-65., ECHR 1999-IV

¹³ *Herri Batasuna i Batasuna protiv Španjolske*, [25803/04](#) i 25817/04, čl. 94.-95., ECHR 2009.

¹⁴ *Etxebarria i ostali protiv Španjolske*, [35579/03](#) i ostali, čl. 51.-56., 30. lipnja 2009.

Herritarren Zerrenda protiv Španjolske, [43518/04](#), čl. 43., 30. lipnja 2009.

osumnjičene za pripremu bombaškog napada, što je utvrđeno kao kršenje članka 2. jer je operacija mogla biti izvedena i bez pribjegavanja ubojitoj sili¹⁵.

S druge strane, nije utvrđeno da je smrću talaca u moskovskom kazalištu plinom koji je korišten za neutraliziranje počinitelja prekršen članak 2¹⁶. Premda je plin bio opasan i potencijalno ubojit, nije bilo namjere da se njime ubije. Plin je proizveo željeni učinak na teroriste jer se većina njih onesvijestila, što je pomoglo u oslobađanju ostalih talaca i smanjilo vjerojatnost eksplozije. Međutim, u tom je predmetu Sud zasebno utvrdio da je Rusija propustila poštovati svoje pozitivne obveze prema članku 2. s obzirom na to da operacija spašavanja 900 talaca nije bila dostatno pripremljena.

4. Uhićenje osumnjičenika za terorizam i njihov pritvor prije suđenja

Uhićenje osumnjičenih terorista ili njihov pritvor prije suđenja mora biti u skladu s njihovim pravom na slobodu i sigurnost, kao što je zajamčeno člankom 5.

U prvom redu, moraju postojati opravdani razlozi da se nekoga osumnjiči za terorizam ako će se njegovo uhićenje opravdati prema toj odredbi¹⁷. Međutim, policija često mora uhititi nekog osumnjičenog terorista na temelju informacija koje su pouzdane, ali koje ne mogu biti otkrivene osumnjičenom ili navedene pred sudom, a da se pritom ne ugrozi izvor informacije. Sud stoga drži da se članak 5. st. 1. Konvencije ne smije tumačiti tako da stavi nerazmjeran teret na vlasti kada poduzimaju učinkovite mjere za sprječavanje terorizma kako bi izvršile svoju obvezu prema Konvenciji o zaštiti života¹⁸.

Međutim, u predmetu protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Sud je presudio da je neograničen pritvor stranih državljana osumnjičenih za terorizam iz razloga nacionalne sigurnosti, kada se te ljude ne može deportirati, jer u njihovoj zemlji primateljici postoji opasnost od lošeg postupanja, u sukobu s člankom 5¹⁹. Kako bi se omogućila ta vrsta pritvora, Britanija je tražila izuzeće prema članku 15., koji smo razmatrali ranije, no utvrđeno je da mjera neopravdano diskriminira između britanskih državljana i stranaca.

Općenito, duljina pritvora osumnjičenog terorista ne bi smjela premašiti neko razumno vrijeme. U skladu s time, utvrđeno je da je pritvor prije suđenja pritvorenika osumnjičenih za pripadanje baskijskoj terorističkoj organizaciji u trajanju između četiri i pol i gotovo šest godina u suprotnosti s člankom 5. st. 3²⁰.

Članak 5. st. 4. jamči pravo osumnjičenika za terorizam da se zakonitost takvog pritvora promptno ispita. Nepostojanje takve revizije dovelo je do kršenja te odredbe u predmetu jednog iračkog državljanina koji je osumnjičen za povezanost s Al-Qaedom i koji je pritvoren u zatvorenom tranzitnom centru uz eventualnu deportaciju iz Belgije²¹.

¹⁵ *McCann i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], [18984/91](#), 27. rujna 1995., čl. 213., Serija A br. 324

¹⁶ *Finogenov i ostali protiv Rusije*, [18299/03](#) i 27311/03, ECHR 2011. (izvadci)

¹⁷ *Fox, Campbell i Hartley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [12244/86](#), 12245/86 i 12383/86, 30. kolovoza 1990., Serija A br. 182, čl. 35.

¹⁸ *O'Hara protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [37555/97](#), čl. 35, ECHR 2001-X, *Sher i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [5201/11](#), 20. listopada 2015. (nije pravomoćno)

¹⁹ *A. i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], [3455/05](#), čl. 190, ECHR 2009.

²⁰ *Berasategi protiv Francuske*, [29095/09](#), 26. siječnja 2012.; *Esparza Luri protiv Francuske*, [29119/09](#), 26. siječnja 2012.; *Guimon Esparza protiv Francuske*, [29116/09](#), 26. siječnja 2012.; *Sagarzazu protiv Francuske*, [29109/09](#), 26. siječnja 2012. i *Soria Valderrama protiv Francuske*, [29101/09](#), 26. siječnja 2012.

Države moraju također poštovati proceduralna jamstva revizije. Nikakvo kršenje članka 5. st. 4. nije utvrđeno u predmetu koji se tiče uskrate materijala iz razloga nacionalne sigurnosti povezanog sa zakonitošću pritvaranja stranih državljana osumnjičenih za terorizam²². U tom predmetu proceduralnom zahtjevu revizije je udovoljeno jer materijal protiv pet podnositelja prijave nije tajan, a dovoljno je detaljan kako bi omogućio učinkovito preispitivanje zakonitosti pritvaranja podnositelja prijave.

5. Kazneni postupci protiv osumnjičenika za terorizam

Kao i svatko drugi tko je suočen s kaznenom prijavom, osumnjičeni za terorizam imaju pravo na pravično suđenje, kao što je zajamčeno člankom 6.

U prvom redu, pitanja sigurnosti ili javnog reda i mira ne mogu opravdati kršenje prava optuženika na šutnju te neinkriminiranja²³.

Sud je utvrdio da se izjava koju je policija dobila od maloljetnika, a koji je uhićen zbog sumnje za pomaganje i podržavanje terorističke organizacije i kojem je tijekom policijskog pritvora uskraćen pristup odvjetniku, ne može koristiti kao dokaz protiv njega²⁴.

U jednom drugom slučaju, zabrana pristupa pritvorenika odvjetniku gotovo sedam dana, ograničavajući broj i trajanje njihovih sastanaka i sprječavajući da ih se organizira nasamo, također je utvrđena kao kršenje članka 6. st. 3. (c) Konvencije²⁵.

Štoviše, uporaba izjava dobivenih mučenjem ili nekim drugim oblikom zlostavljanja, koji se koriste u kaznenim postupcima, postupke kao cjelinu automatski čine nepravičnima, tj. u suprotnosti s člankom 6²⁶. To se odnosi ne samo na postupke u kojima je žrtva u postupku suprotno članku 3. stvarni tuženik, već i tamo gdje se to tiče trećih strana.

Na primjer, Sud je presudio da bi izbacivanje jednog podnositelja prijave iz Ujedinjenog Kraljevstva u Jordan, gdje je u odsutnosti osuđen za razna teroristička djela, kršilo njegovo pravo na pravično suđenje. To je bilo zato što je postojao stvarni rizik da bi se dokazi dobiveni mučenjem drugih ljudi dopustili protiv njega u ponovnom suđenju u Jordanu²⁷.

Još jedan primjer je predmet jednog marokanskog državljanina koji je uhićen i kojem je suđeno u Belgiji za sudjelovanje u terorističkim aktivnostima. Sud je utvrdio da inkriminirajuće izjave, koje su dobivene od svjedoka u trećoj zemlji, nisu smjele biti dopuštene kao dokaz pri belgijskim sudovima, a da se prethodno nije utvrdilo je li dotični svjedok podvrgnut postupanju suprotnom članku 3., kao što je podnositelj prijave u tom predmetu tvrdio²⁸.

²¹ *M.S. protiv Belgije*, [50012/08](#), čl. 166., 31. siječnja 2012.

²² *A. i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], [3455/05](#), čl. 220.-222., ECHR 2009.

²³ *Heaney i McGuinness protiv Irske*, 34720/97, čl. 58., ECHR 2000-XII

²⁴ *Salduz protiv Turske* [GC], [36391/02](#), čl. 62.-63., ECHR 2008.

²⁵ *Öcalan protiv Turske* [GC], [46221/99](#), čl. 148., CEDH 2005-IV

²⁶ *Gäfgen protiv Njemačke* [GC], [22978/05](#), čl. 187., 1. lipnja 2010.

²⁷ *Othman (Abu Qatada) protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [8139/09](#), čl. 285. i 287., ECHR 2012.

²⁸ *El Haski protiv Belgije*, [649/08](#), čl. 99., 25. rujna 2012.

6. Postupanje s osumnjičenim ili osuđenim teroristima dok su u pritvoru

S osumnjičenicima za terorizam u pritvoru koji prethodi suđenju također je potrebno postupati na način koji nije u suprotnosti članku 3. te, kao što je ranije navedeno, mučenje i nečovječno i ponižavajuće postupanje apsolutno su zabranjeni. Uporaba određenih tehnika ispitivanja kao što je stavljanje vreće preko glave, uskraćivanje sna, hrane i vode ili podvrgavanje osobe buci utvrđeno je kao nekompatibilno s člankom 3. s obzirom na intenzivnu fizičku i mentalnu patnju koja se žrtvama time nanosi²⁹.

Osuđeni teroristi uživaju istu zaštitu s obzirom na postupanje suprotno članku 3. dok su u zatvoru. Na primjer, pretraživanje cijelog tijela, uključujući i najintimnije dijelove tijela osobe, kojima je osuđeni terorist bio podvrgnut nakon svakog posjeta zatvoru tijekom više od dvije godine, smatralo se ponižavajućim postupanjem³⁰.

Međutim, nikakvo kršenje članka 3. nije utvrđeno u predmetu opasnog međunarodnog terorista koji je osuđen na doživotni zatvor te je osam godina držan u samici³¹. U tom je predmetu Sud odlučio da njegovi opći uvjeti zatvora nisu bili dovoljno teški kako bi predstavljali nečovječno i ponižavajuće postupanje jer je uzeo u obzir fizičke zatvorske uvjete podnositelja prijave, činjenicu da nije bio u potpunosti izoliran, kao i njegov karakter i opasnost koju je predstavljao.

U predmetu jednog drugog pritvorenog terorista, Sud je smatrao da nedostatak mogućnosti za komunikaciju zajedno s većim poteškoćama glede pristupa njegovih posjetitelja zatvoru predstavlja nečovječno postupanje³². Međutim, utvrđeno je da povećanje aktivnosti s ostalim zatvorenicima te učestalost posjeta obitelji njegovo kasnije zatvaranje čini sukladnim članku 3.

7. Protjerivanje ili izručenje osumnjičenih ili osuđenih terorista

Tamo gdje postoji stvarna opasnost da osumnjičeni ili osuđeni terorist bude podvrgnut lošem postupanju u nekoj drugoj državi, zabrana povratka u tu zemlju je apsolutna, bez obzira na njegova prošla kaznena djela ili ponašanje³³.

Na primjer, Sud je presudio da bi provođenje presude da se jednog terorista deportira u Tunis, gdje je osuđen u odsutnosti, kršilo prava iz članka 3. jer talijanskoj vladi nisu dostavljena dostatna diplomatska jamstva da podnositelj prijave ne bi bio izložen riziku postupanja koje Konvencija zabranjuje³⁴.

Sud je također bio suočen s predmetima u kojima su tužene države izručile ili deportirale osumnjičene teroriste, unatoč naznake Suda dotičnoj Vladi prema Propisu 39. Pravilnika Suda da se suzdrži od takvog postupanja sve dok ne dobije priliku ispitati meritum tužbe podnositelja prijave. Na primjer, Sud je utvrdio kršenje članka 3. i članka 34. gdje je podnositelj prijave, državljanin Tunisa, bio izručen unatoč presudi prema Pravilu 39. ovoga Suda, iz Belgije u SAD – gdje mu je prijetio doživotni zatvor za teroristička djela koja se nisu mogla smatrati smanjivima prema Konvenciji³⁵.

²⁹ *Ireland protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, [5310/71](#), presuda od 18. siječnja 1978., Serija A br. 25, čl. 168.

³⁰ *Frérot protiv Francuske*, [70204/01](#), čl. 47.-48., 12. lipnja 2007.

³¹ *Ramirez Sanchez protiv Francuske* [GC], [59450/00](#), čl. 150., ECHR 2006-IX

³² *Öcalan protiv Turske* (br. 2), [24069/03](#) i ostali, 18. ožujka 2014.

³³ *Saadi protiv Italije*[GC], [37201/06](#), ECHR 2008.

³⁴ *Saadi protiv Italije*[GC], [37201/06](#), čl. 147.-149., ECHR 2008.

³⁵ *Trabelsi protiv Belgije*, [140/10](#), čl. 121.-139. i 144.-154., 4. rujna 2014.

8. „Izvanredna presuda“ osumnjičenicima za terorizam

Proteklih su godina određene države bile uključene u nešto što se zove „izvanredna presuda“ osumnjičenicima za terorizam. To je poznato i kao „vansudski transfer“, a predstavlja mjeru koja uključuje transfer osobe iz jurisdikcije jedne države u drugu, u svrhu pritvora i ispitivanja izvan redovnog pravnog sustava. To je apsolutno nekompatibilno s pravom i zakonom i vrijednostima koje su zaštićene Konvencijom jer namjerno zanemaruje jamstva pravičnog suđenja³⁶.

Na primjer, Sud je utvrdio kršenje članka 5. u predmetu nezakonitog pritvora njemačkog državljanina libanonskog podrijetla koji je osumnjičen da je bio povezan s teroristima i podvrgnut „izvanrednoj presudi“. Naime, bio je predan agentima Središnje obavještajne agencija SAD-a (CIA), koja je u to vrijeme djelovala u „bivšoj jugoslavenskoj republici Makedoniji“³⁷. U tom slučaju, Sud je također utvrdio kršenje članka 3. zbog mučenja i nečovječnog i ponižavajućeg postupanja kojem je podnositelj prijave u pritvoru podvrgnut.

Kršenja četiri članka Konvencije, članci 2., 3., 5. i 6., utvrđena su u predmetu osumnjičenika za terorizam, koji je predan agentima CIA-e koji su djelovali u Poljskoj i koji je pritvoren u američkoj pomorskoj bazi Guantánamo na Kubi nakon „izvanredne presude“³⁸. U svojoj je presudi Sud također od Poljske tražio da zatraži jamstva vlasti SAD-a da podnositelj prijave nakon „izvanredne presude“ neće biti osuđen na smrt.

9. Konačne primjedbe o terorizmu i ECHR-u

Prošla i nedavna povijest pokazuju da su države suočene s ozbiljnim izazovima zbog terorizma i nasilja koje on širi te da se često traži da zauzvat poduzmu iznimno stroge mjere. Kao što je Sud naveo u jednoj od svojih presuda, od države se ne može tražiti da „čeka da nevolja udari prije nego ona poduzme mjere da se protiv nje bori“³⁹.

Kao što je pokazano u ovoj prezentaciji, u svojoj borbi protiv terorizma od država se traži da pronađu ravnotežu između svoje dužnosti da zaštite nacionalnu sigurnost i živote onih unutar svoje jurisdikcije, kao i svoju obvezu da poštuju ostala prava i slobode zajamčene Konvencijom.

Kada se ispituje jesu li antiterorističke mjere u skladu s ili pak krše Konvenciju, Sud pažljivo razmatra sve okolnosti predmeta. Ta vrsta ispitivanja, na europskoj razini, mora pomoći kako bi se istovremeno omogućilo i borbu protiv terorizma i zaštitu ljudskih prava.

Svi predmeti na koje se u ovoj prezentaciji pozivalo mogu se pronaći u bazi podataka HUDOC-a (Europski sud za ljudska prava)⁴⁰. Dodatne informacije dostupne su na internetskoj stranici Suda⁴¹ te u relevantnom edukacijskom materijalu HELP-a⁴², Programa Vijeća Europe za edukaciju pravnih stručnjaka o ljudskim pravima.

³⁶ *Babar Ahmad i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odl.), [24027/07](#), 11949/08 i 36742/08, čl. 114., 6. srpnja 2010.

³⁷ *El-Masri protiv bivše jugoslavenske republike Makedonije* [GC], [39630/09](#), ECHR 2012.

³⁸ *Al Nashiri protiv Poljske*, [28761/11](#), čl. 518.-519., 24. srpnja 2014.

³⁹ *A. i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], [3455/05](#), čl. 177., ECHR 2009.

⁴⁰ <http://hudoc.echr.coe.int>

⁴¹ www.echr.coe.int

⁴² www.coe.int/help